

Vision för fisket i Södra Bottenhavet

Bakgrund

Bottenhavet är naturligt ett tämligen artfattigt ekosystem på grund av det utsötade vattnet. Bottenhavet är idag antagligen ett av världens fattigaste hav, misslyckad enartsförvaltning och degenererade livshabitat är starka påverkansfaktorer. Strömmingen, motorn i ekosystemet, stapelfödan för såväl fiskpredatorer som fåglar och däggdjur, skördas så intensivt att det bara finns små individer kvar. Dessa könsmognar allt tidigare, vilket är en mycket stark varningssignal om överfiske. Det hårda fisket på strömmingen ger sannolikt kaskadeffekter till övriga ekosystemet. Tillsammans med degenererade lekområden, misslyckade kompensationsåtgärder, ökat tryck från predatorer samt (eventuellt) effekter av klimatförändringar har detta skapat ett mycket fattigt hav. Siken är nästan utslagen, havsöringen en spillra, gäddan är allt mer sällsynt, laken nästintill försvunnen, laxen är till största del beroende av kompensationsodling, torsken som spillde upp från söder är utfiskad. Snart finns bara spigg kvar. Det krävs en vision kopplat till konkreta, mätbara målindikatorer och en adaptiv förvaltning för att vända på utvecklingen.

Övergripande vision

Fiskresursen skall nyttjas hållbart inom ekosystemens bärkraft. Bottenhavets ekosystem är i balans och förvaltas enligt ekosystemansatsen i syfte att generera samhällsnytta. Genom aktiv förvaltning av fiskbestånd, predatorer och fiskens habitat skapas starka fiskbestånd som tål ett uthålligt kustfiske och som genererar goda förutsättningar för sportfiske. Kustfisket är konkurrenskraftigt och lönsamt och bidrar till lokal livsmedelsförsörjning, sysselsättning och bevarande av kulturarv. Sportfisket genererar livskvalitet, lokal livsmedelsförsörjning och arbetstillfällen. Industrifiske och husbehovsfiske tillåts på de bestånd som tål detta och där målindikatorer ger grönt ljus.

Denna vision har tagits fram av Sportfiskarna i samråd med PO Kustfiskarna i Bottenhavet. Den har därefter överlämnats till ansvariga fiskekonsulenter på Länsstyrelsen i Gävleborg och Uppsala, med avsikt att förankras bland flera intressenter, t.ex. genom pilotområdet för ekosystembaserad havsförvaltning i Södra Bottenhavet.

Artspecifika bilagor

Strömning

Bakgrund: Strömning är motorn i Bottenhavets ekosystem. Det totala fisketrycket har dock ökat med en faktor 10 sedan 90-talet, detta i kombination med att sälbeståndet ökar konstant, har snart slagit ut kustfisket och påverkar sannolikt kraftigt strömningens roll i ekosystemet.

Vision: Strömningen skall förvaltas med sunt förnuft och inte skördas hårdare än att den uppvisar en sund ålders och storleksstruktur (individstorlek).

Nyttjande: Strömning är en art som genererar störst mervärde för kustnära yrkesfiske, förvaltning och uttag styrs utifrån detta.

Målordikator: 20% av strömningen är större än 20 cm (Ta fram referensdata med SLU. Metod? Brytpunkt? Procentsats? Äldre referensdata tex. antal/kg?)

Havsöring

Bakgrund: Havsöring har varit, och är viktig för fisket, i synnerhet sportfisket. Utbyggnaden av älvarna, mindre lyckade kompensationsåtgärder, degenerering av strömmande vatten, samt predationstryck från säl och skarv har dock gjort att fångsterna minskat kraftigt.

Vision: Havsöringen och dess habitat skall förvaltas så att livskraftiga bestånd återskapas. Bestånden skall nyttjas uthålligt.

Nyttjande: Havsöring är en art som genererar störst mervärde för sportfisket, förvaltning och uttag styrs utifrån detta.

Målordikator: Strömmande vatten som inte är utbyggda ska ha minst 80% av den potentiella havsöringsproduktionen. En revidering av målordikator för kompensationsodlade bestånd skall genomföras så att de genererar fångster i paritet med den ursprungliga fångsten i älv och kust.

Lax

Bakgrund: Merparten av de regionala vildlaxbestånden har utrotats och ersatts av kompensationsodlad lax. De återstående vildlaxbestånden återhämtar sig nu långsamt från mycket låga nivåer. Den odlade laxen nyttjas inte till fullo.

Vision: Vildlax ska tillåtas återkomma till sina hemälvar och förvaltas älvspecifikt efter varje bestånds specifika bärkraft. Vildlaxbestånd ska återetableras i de älvar där det bedöms möjligt att återskapa vilda populationer. Vildlax ska inom sina hemälvar ha möjlighet till upp och nedströmsmigration i sina tidigare spridningsområden. Den odlade laxen ska nyttjas i fisket så långt som möjligt.

Nyttjande: Lax är en av de viktigaste arterna för det kustnära yrkesfisket och uttaget av odlad lax ska främst nyttjas av det kustnära yrkesfisket. Samtidigt ska den vilda laxen förvaltas älvspecifikt med 80% potentiell smoltproduktion som målsättning. Den vilda laxen har i nuläget främst ett bevarandevärde, med starkare stammar som tål uttag ska den främst nyttjas av sportfisket i älv, men även av kustfisket när beståndet tål det.

Målordikator: Vildlaxbestånd ska uppnå förvaltningsmål av 80% potentiell smoltproduktion. Kompensationsodlade bestånd ska ha hälsosamma bestånd, utsättningarna ska generera fångster i paritet med den ursprungliga fångsten i älv och kust som odlingsverksamheten kompenserar för.

Sik

Bakgrund: Sik finns i form av älvlekande bestånd och kustlekande bestånd, vanligtvis är de älvlekande sikarna större och vandrar längre, medan de kustlekande är mindre och mer stationära. För inte länge sedan var sik en av de vanligaste fångsterna för såväl yrkesfiske som husbehovsfiske. Nu finns bara en spillra kvar. Vad som hänt vet ingen, men den fredning som skett i vissa områden, och tider verkar inte ge någon positiv effekt. Det mest troliga är att även siken drabbats av "spiggvågen" eller att klimatet på något sätt påverkar, predation från säl och/eller skarv kan även vara orsaken till dess nedgång.

Vision: Sikbestånden är starka mätt med historiska referensvärden.

Nyttjande: Siken är en art som genererar störst mervärde för kustnära yrkesfiske, förvaltning och uttag styrs utifrån detta.

Målbildikator: Relevanta data på fångst per ansträngning samt storleksstruktur utgör målbildikator med historiska referensvärden.

Gös

Bakgrund: Bottenhavet är för kallt och kargt för gös, men i vissa avsnörda fjärdar och mynningsområden finns ändå lokala bestånd. Vanligtvis är dessa områden näringsrika, grumliga och tack vara ringa vattenutbyte med havet håller de en mer gynnsam temperatur. Med ett mildare klimat gynnas gösen, dock är utvecklingen den motsatta, sannolikt pga för hårt uttag från säl, skarv och fiske.

Vision: Gösbestånden är starka och expanderar till områden med gynnsam rekryteringsmiljö.

Nyttjande: Gösen har potential att generera mervärden för såväl kustfisket som sportfisket, det totala uttaget balanseras mot en målbildikator på beståndets storleksstruktur (individstorlek).

Målbildikator: Relevanta data på fångst per ansträngning samt storleksstruktur utgör målbildikator. Lämplig målbildikator för storleksstruktur är att 20% av fångsten ska vara > 60 cm.

Abborre

Bakgrund: Abborren är idag Bottehavskustens vanligaste art, åtminstone där det finns lekvikar i närheten, helt öppna kuster är för kalla för abborren. Hittar man rätt så finns abborre fortfarande talrikt, men sett till hela kusten har nog även abborren minskat i antal. Abborren har ersatt siken i kustfisket, och är den vanligaste fångsten för sportfisket. Invasionen av spigg påverkar rekryteringen negativt, men vissa år fungerar den och ger starka årskullar.

Vision: Abborrbestånden är starka mätt med historiska referensvärden.

Nyttjande: Abborren har potential att generera mervärden för såväl kustfisket som sportfisket, det totala uttaget balanseras mot en målbildikator på beståndets storleksstruktur (individstorlek).

Målbildikator: Relevanta data på fångst per ansträngning samt storleksstruktur utgör målbildikator.

Gädda

Bakgrund: Gädda var tills nyligen vanligt förekommande längs kusten. Idag är det bara i kring de mest värdefulla rekryteringsområdena som gäddan förekommer någorlunda talrikt, stora individer är sällsynta. Sannolikt bidrar explosionen av storspigg till utebliven rekrytering, och sälpredation orsakar frånvara av stora individer.

Vision: Gäddbestånden är starka med en sund storleksstruktur.

Nyttjande: Gädda är en art som genererar störst mervärde för sportfisket, förvaltning och uttag styrs utifrån detta.

Målordikator: Relevanta data på fångst per ansträngning samt storleksstruktur utgör målordikator.

Predatorer (Säl, skarv m.fl.)

Bakgrund: Säl och skarv, men även andra arter som tex häger är betydande predatorer och konkurrenter om fiskresursen. Historiskt har det alltid varit så, predatorer är en naturlig del av ekosystemet. Med ansatsen att sträva efter ett ekosystem i balans och förvaltning enligt ekosystemansatsen i syfte att generera samhällsnytta, så måste även dessa arter förvaltas för att få ett system i balans. Som förvaltningen ser ut idag så konkurrerar det storskaliga industrifisket med födan för predatorerna, och predatorerna trycks allt närmare kusten, till och med upp i sötvatten, och konkurrerar om fiskresursen med kustfisket.

Vision: Hållbara förvaltningsmål för bestånden av säl, skarv och häger skall definieras utifrån gynnsam bevarandestatus och minimal negativ påverkan på fiskbestånden. Förvaltningsmässigt lämplig geografisk förvaltningsenhet skall definieras. En aktiv förvaltning av predatorerna sker. Strömmingsbeståndet skall förvaltas med hänsyn till dess betydelse för havets predatorer.

Nyttjande: För att få ett ekosystem i balans så måste även dessa arter förvaltas och med fördel ses som en resurs.

Målordikator: Hållbara beståndsmål för säl, skarv och häger har definierats och det finns en förvaltning av dessa bestånd. Särskilt viktiga fiskhabitat såsom mynningsområden och lekrområden skall fredas från predationstryck.